

Ulmer Schachtel/ulmi d'ereglye

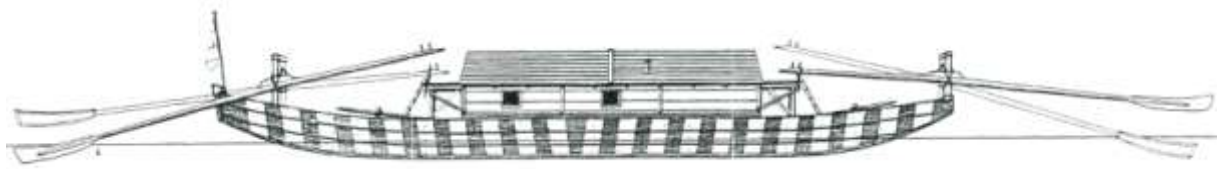
Baján, a Duna mentén

a Duna utcában

Foto: Manz Ingrid

2016

Projektleírás

Ulmer Schachtel/ulmi dereglye

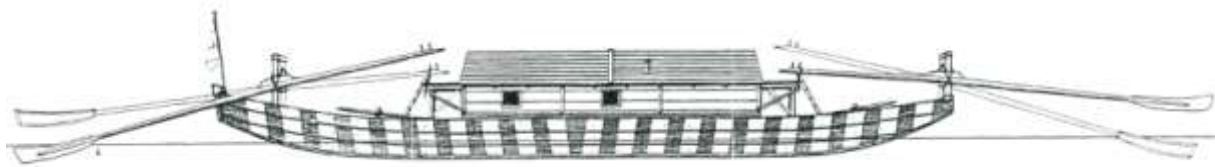
Baján, a Duna mentén

a Duna utcában

A Bajai Német Önkormányzat, a Bácskai Németekért Közalapítvány és a Bácska Német Kulturális Egyesület a Magyarországi Németek Általános Művelődési Központjával egyeztetve elhatározta, hogy Baján eredeti nagyságban egy „Ulmer Schachtel“-t, ulmi dereglyét építtet.

A hajó hármas célt szolgál majd:

1. Emléket állít őseink számára, akik túlnyomó részt a 18. században ilyen hajókon vándoroltak dél- és közép-német területekről Magyarországra és szaktudásukkal, illetve szorgalmukkal jelentősen hozzájárultak a török idők után az ország újjáépítéséhez. Az emlékmű az elkövetkező generációkat származásukra emlékezteti és egyben szűkebb hazánk, a Bácska iránti elkötelezettségünket is hirdeti.
2. Turisztikai attrakcióként szolgál Baján és Bács-Kiskun megyében, ahol még sok magyarországi német él, de sok külföldi vendég is megfordul. Mivel ez az Ulmer Schachtel az egyedüli eredeti nagyságban megépült hajó Magyarországon, reméljük, hogy sok látogatót vonz majd Bajára.
3. Legfontosabb célkitűzésünk, hogy ez a hajó egy különleges tanítási helyként egy úgy nevezett tanösvény sajátos formájában oktatási célokat szolgáljon. Történelem és népismeret órán segítse a tanulókat a magyarországi németek történelmének és kultúrájának jobb megismerésében. A hajó fedélzetén lévő faépületben ugyanis diák- és turistacsoportokat, de egyéni látogatókat is lehet fogadni azzal a céllal, hogy közös projekteket és kiállításokat valósítsunk meg.

Mi is az az Ulmer Schachtel?

Az Ulmer Schachtel/ulmi dereglye egy lapos folyami hajó, amely a dunamenti svábok 18. századi kivándorlásának szimbólumává vált. Nevét egy korabeli stuttgarti képviselőnek köszönheti, aki az Ulmban gyártott dunai hajókat egyszerű felépítésük miatt doboznak (Schachtel) nevezte. Ulmban egyébként „Ordenare”-nak hívták, ami arra utal, hogy ezek a hajók 1712 óta „ordinari” azaz menetrendszerűen közlekedtek Ulm és Bécs között.

Szerkezetük nagyon célszerű volt, mivel a hajót csak egy irányba, a folyón lefelé használták. Amikor megérkezett a célállomásra, szétszedték és a fát továbbhasznosításra eladták.

Lapos padlózatával közvetlenül a partig lehet haladni. Jellemző továbbá a hajótörzsön látható ferde fekete-fehér csíkozás, amely azonban Dr. Henning Petershagen szerint nem Ulm város szimbóluma, hanem a világos fenyőből készült hajón a jobb láthatóságot szolgálta.

Építési módjára jellemző még az úgynevezett „Schopperfuge”, melynek segítségével a hajót a beáramló víztől védték, illetve szigetelték. A hajópadlón és a hajófalon a deszkák közötti réseket ugyanis hosszúszerű mohával tömték ki. Ennek a tevékenységnek – amit „schoppen”-nek neveznek, – köszönhetik egyébként az ulmi hajóépítők a nevüket, ugyanis „Schopper”-nek hívják őket.

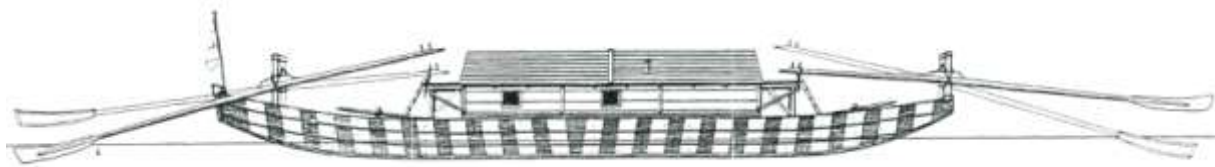
A hajók nagysága és alakja az idők folyamán állandóan változott. Elérték a 15-22 méteres hosszúságot és a 2-5 méteres szélességet is. A hajófal kb. egy méteres volt. Középen állt egy fakunyhó, ahol a telepések rossz idő esetén menedéket találhattak. A hajót 2-2 rúddal, illetve evezővel irányították, melyek a hajóorrban és a hajófarban voltak elhelyezve.

A megvalósítás helye

Az MNÁMK biztosítja területén a szükséges helyet. Így a kerítésen belül biztos helye lesz a hajónak és védve lesz illetéktelen behatólókcal és rongálókkal szemben. Az MNÁMK tanulói és tanárai könnyen használhatják majd oktatási céljaik megvalósítására.

Felszerelés

A hajó egy lebetonozott területen áll majd és egy lépcsőn közelíthető meg. A fakunyhót árammal kell ellátni és jól kell szigetelni, hogy télen is fűthető legyen. A termet fapadokkal és asztalokkal rendezzük be, hogy megfeleljen oktatási céloknak, de helyet szeretnénk biztosítani kiállítási anyagoknak is.

Finanszírozás

- Bajai Német Önkormányzat
- Bácskai Németekért Közalapítvány
- Bácska Német Kulturális Egyesület
- Bács-Kiskun Megyei Német Önkormányzatok Szövetsége
- Bács-Kiskun Megyei Német Önkormányzat
- MNÁMK
- Pályázati pénzek
- Adományok

Működtetés: Az MNÁMK közművelődési intézete által

Tervezés: 2016-2017

Megvalósítás: 2018-2019

Szaktanácsadó: **Dr. Hennig Petershagen aus Ulm: „Kleine Geschichte der Ulmer Schachtel“, Ulm 2009)**

Az „Ulmer Schachtel” tanösvény tervezett állomásai

1. állomás: A betelepülők származási területei (a hajófarban elhelyezve)
2. állomás: A „Schopperfuge” bemutatása
3. állomás: Mit hoztak magukkal a betelepülők?
4. állomás: A betelepítés területei, statisztikai adatok
5. állomás: Települési formák
6. állomás: A történelmi Bácska német települései, Baja
7. állomás: A magyarországi németek hozzájárulása az ország felépítéséhez, neves magyarországi német származású személyiségek
8. állomás: A magyarországi németek napjainkban, német önkormányzatok (a hajóorrban elhelyezve)

Az egyes állomásokon különböző korcsoportoknak (óvoda, általános iskola, középiskola, felnőttek) megfelelő interaktív feladatokat és információs lehetőségeket kínálunk.

Csorbai Péter
az „Ulmer Schachtel Baján”
projektötletgazdája

Manz Alfréd
az „Ulmer Schachtel Baján”
projekt vezetője

